1538a/23.09.2026

ROMÂNIA

SENAT

***SENATUL ROMÂNIEI***

# ÎNTREBARE PARLAMENTARĂ

**Adresată:** Doamnei Oana-Silvia ȚOIU, ministru interimar al Afacerilor Externe
**De către:** Senator Costache CHERTIF
**Circumscripția electorală:** nr. 26 Maramureș
**Ședința Senatului din data de**: 23 septembrie 2026
**Obiectul întrebării:** *Demersurile statului român pentru sprijinirea recunoașterii și protejării oficiale, prin legislația italiană, a limbii și culturii comunității românești din Republica Italiană.*

***Doamnă ministru interimar,***

Comunitatea românească din Republica Italiană este una dintre cele mai numeroase comunități de origine străină din această țară și are o prezență socială, economică și culturală consolidată de-a lungul mai multor decenii. Potrivit datelor recente ale Institutului Național de Statistică al Italiei (ISTAT), cetățenii români reprezintă în continuare cea mai numeroasă comunitate de cetățeni străini rezidenți în Italia, cu 19,6% din totalul populației străine recenzate la 31 decembrie 2024.

De asemenea, comunitatea română din Italia are o vechime apreciabilă, cu mult peste 100 de ani (standard al Consiliului Europei), întinzându-se pe mai multe secole, evoluând de la legături culturale, academice și religioase timpurii până la formarea celei mai mari comunități de străini din Peninsula Italică în perioada contemporană. Primele prezențe constante au fost legate de mediul academic și bisericesc. Începând cu secolul al XVIII-lea, studenții greco-catolici din Transilvania (reprezentanți ai Școlii Ardelene, precum Petru Maior sau Gheorghe Șincai) au studiat la Roma, la Colegiul „Propaganda Fide", pentru a redescoperi rădăcinile latine. În anii 1800, numărul studenților, artiștilor și diplomaților români din Principate care vizitau sau locuiau temporar în Italia a crescut constant. Ca dovadă, în 1914, comunitatea română din Roma primește în folosință biserica „San Salvatore alle Coppelle", devenind un punct de referință istoric. Da asemenea, între anii 1921 și 1925 a funcționat la Valdarsa (Șușnevița) școala „Împăratul Traian", instituție cu predare atât în dialectul istroromân, cât și în limba română literară, sub conducerea profesorului Andrei Glavina.

Dimensiunea numerică a comunității se suprapune unei prezențe culturale și lingvistice semnificative. Potrivit expunerii de motive a unui proiect legislativ depus în Senatul Republicii Italiene în mai 2025, limba română este limba de origine cea mai răspândită între cetățenii străini din Italia, fiind indicată ca limbă maternă de aproape un milion de persoane.

În acest context, este relevant faptul că, la 13 mai 2025, senatoarea italiană Tilde Minasi (partidul Lega, Calabria) și colegul ei deputat Francesco Bruzzone (partidul Lega, Liguria) au depus Proiectul de lege S.1486 - „*Modifica all'articolo 2 della legge 15 dicembre 1999, n. 482, in materia di tutela della lingua delle popolazioni romene nel territorio nazionale*", prin care se propune modificarea art. 2 din Legea nr. 482 din 15 decembrie 1999, astfel încât limba și cultura română să fie incluse explicit între cele protejate de legislația italiană privind minoritățile lingvistice istorice. Proiectul a fost repartizat, la 29 mai 2025, Comisiei permanente pentru Afaceri Constituționale a Senatului, în procedură redigentă, însă, potrivit evidențelor parlamentare italiene disponibile în prezent, examinarea sa nu a început.

Legea italiană nr. 482/1999 reprezintă principalul cadru legislativ național pentru protecția minorităților lingvistice istorice și pune în aplicare principiul prevăzut la articolul 6 din Constituția Republicii Italiene. În forma actuală, articolul 2 al legii enumeră populațiile și comunitățile lingvistice albaneză, catalană, germanică, greacă, slovenă și croată, precum și comunitățile vorbitoare de franceză, franco-provensală, friulană, ladină, occitană și sardă.

Este de remarcat, totodată, că problematica protecției minorităților lingvistice nu este una izolată de cadrul european. Italia a semnat Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale la 1 februarie 1995 și a ratificat-o la 3 noiembrie 1997, Convenția intrând în vigoare pentru Italia la 1 martie 1998. România este, la rândul său, stat parte la această convenție.

De asemenea, cadrul european trebuie analizat ținând seama de particularitățile juridice ale Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare. Consiliul Europei precizează că această Cartă se referă, în principiu, la limbi tradițional utilizate pe teritoriul unui stat și nu include limbile asociate exclusiv unor migrații recente. În acest sens, pentru orice demers diplomatic românesc este relevantă clarificarea încadrării juridice pe care autoritățile italiene o au în vedere pentru limba română și comunitatea vorbitoare de română.

Prin urmare, inițiativa legislativă S.1486 creează, în prezent, un cadru parlamentar concret în Italia în care poate fi discutată includerea limbii și culturii române în sistemul de protecție instituit prin Legea nr. 482/1999. Având în vedere dimensiunea comunității românești, caracterul durabil al prezenței sale în Italia și interesul României pentru păstrarea și promovarea identității culturale și lingvistice a cetățenilor și persoanelor de origine română din afara țării, consider necesară clarificarea poziției și a demersurilor autorităților române față de acest proces legislativ.

În același timp, relația bilaterală româno-italiană include și componenta protecției și promovării identității culturale și lingvistice a comunităților celor două state. În România, cetățenii aparținând minorității italiene beneficiază de cadrul general de

protecție a minorităților naționale și de reprezentare parlamentară, aspect care face relevantă examinarea, în dialogul bilateral, a modalităților prin care identitatea lingvistică și culturală a comunității românești din Italia poate fi protejată în conformitate cu dreptul italian și cu standardele europene aplicabile.

Având în vedere cele prezentate, vă rog respectuos să îmi comunicați punctual:

1. Care este poziția oficială a Ministerului Afacerilor Externe al României față de inițiativa legislativă italiană S.1486, depusă la Senatul Republicii Italiene la 13 mai 2025, privind includerea limbii populațiilor române în domeniul de protecție al Legii italiene nr. 482/1999.

2. Dacă MAE, Guvernul României, Ambasada României în Republica Italiană sau oficiile consulare românești din Italia au întreprins demersuri oficiale pe lângă autoritățile italiene, parlamentari, grupuri parlamentare sau alte instituții competente pentru susținerea inițiativei de modificare a Legii nr. 482/1999 în sensul includerii limbii și culturii române. În caz afirmativ, vă rog să indicați instituția, data, interlocutorii și natura fiecărui demers.

3. Dacă, în condițiile în care proiectul S.1486 se află în continuare în procedură parlamentară, fără ca examinarea sa să fi început, Ministerul Afacerilor Externe intenționează să inițieze sau să intensifice demersurile diplomatice pe lângă autoritățile competente ale Republicii Italiene pentru ca problema protecției limbii și culturii române să fie analizată în cadrul procesului legislativ italian.

4. Dacă a existat, în ultimii cinci ani, o consultare formală sau informală între MAE și reprezentanții comunității românești din Italia cu privire la recunoașterea și protejarea oficială a limbii și culturii române în cadrul legislației italiene. Dacă da, vă rog să precizați data, instituțiile și organizațiile participante, precum și principalele concluzii.

5. Ce demersuri poate întreprinde Ministerul Afacerilor Externe, în limitele competențelor sale, pentru a sprijini dialogul dintre reprezentanții comunității românești din Italia și Parlamentul Republicii Italiene, inclusiv în legătură cu proiectul S.1486.

6. Dacă, în cadrul dialogului bilateral româno-italian, a fost sau este avută în vedere includerea protecției limbii și culturii comunității românești în agenda consultărilor politice bilaterale. În caz afirmativ, vă rog să precizați cadrul instituțional și calendarul avut în vedere.

7. Dacă, având în vedere că Italia este parte la Convenția-cadru a Consiliului Europei pentru protecția minorităților naționale, iar România este, de asemenea, stat parte, MAE consideră oportună utilizarea dialogului bilateral și a mecanismelor europene relevante pentru promovarea unei protecții adecvate a identității lingvistice și culturale românești în Italia.

8. Dacă MAE a analizat posibilitatea unei abordări instituționale comune cu Academia Română, Ministerul Culturii, Ministerul Educației și Ministerul Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, precum și cu Departamentul pentru

Românii de Pretutindeni, în vederea susținerii conservării limbii române și a patrimoniului cultural românesc în Italia.

9. În eventualitatea în care autoritățile italiene vor solicita clarificări privind caracterul istoric, cultural și lingvistic al comunității românești, ce date, studii sau documentații oficiale deține statul român care ar putea fi puse la dispoziția partenerilor italieni pentru fundamentarea unei eventuale modificări legislative.

10. În raport cu obiectivul general al politicii externe românești privind protejarea identității culturale și lingvistice a românilor din afara granițelor, care sunt următorii pași concreți pe care Ministerul Afacerilor Externe îi are în vedere în perioada 2026-2027 pentru susținerea demersurilor privind recunoașterea și protejarea limbii și culturii române în Italia.

Vă rog să transmiteți răspunsul dumneavoastră în scris.

**Cu respectul cuvenit,**

**Senator Costache CHERTIF,**
**Circumscripția nr. 26 Maramureș**